

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: féltre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Videken: féltre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
SZÉKELY IMRE.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Erőszak.

— aug. 1.

A Tisz²-kormány állítóiag a szabadelvűség jegyében született kormányra. Ő maga is, sajtóorgánumi is, hívei is szóban és írásban hirdetik, hogy a kormányzat szabadelvű és el akar távonítani a maga köréből és környezetéből, ami ezzel az irányzattal ellenkezik.

Szép. Csak az a kérdés, hogyan értelmezik ezt a szabadelvűséget? Mert attól függ voltaképpen az egész szabadelvűség kérdése. — Ha csak egyes részletekben szolgálja a kormány a szabadelvűséget, az éppen annyi, mintha egyáltalában nem szolgálná. A munkásokkal szemben például a kormány mindjárt eleitől fogva az ellenkező álláspontot foglalta el és ezen az állásponton van ma is. Az erőszak álláspontja ez, mely a legveszedelmesebb éppen kormányzati szempontból. A történelem is bizonyítja, az újabb korszak eseményei is amellettt tanuskodnak, hogy az erőszak mindig az ellenkező eredményre vezet, mint amire az erőszakoskodók törekszenek. A munkásokkal szemben pedig éppenséggel veszedelmes ez a dolog. A németországi szociálistizmus

elterjedése szintén csaknem kizárólag arra vezethető vissza, hogy a kormány évtizedeken át a legirtózatossabb erőszakkal akarta elnyomni a munkásmozgalmakat. Az eredménye ismeretes. Ma már a német Reichsrathban 81 szociálista képviselő ül és több mint 3 millió választó szavazott a birodalomban a szociáldemokrata jelöltre.

Ennyire megy az erőszak hatása. És ennyire nem kíséri figyelemmel a magyar kormány a korszak eseményeit, hogy tanuljon, vagy következtetéseket vonjon belőle.

Mert a munkásokra alkalmazandó erőszak egy új nemét fogja életbe léptetni a kormány.

A szegedi iparfelügyelőségnek jutott eszébe, hogy kérdést intézzen a kereskedelmi miniszterhez: vajjon sztrájk esetében alkalmazható-e a munkásokkal szemben az ipartörvény 159-ik paragrafusa, amely úgy szól, hogy a munkások, akik darabszámra dolgoznak, karhatalommal kényszeríthetők a munka folytatására? A keresk. miniszterium hivatalosan igenlően válaszolt a kérdésre s hozzáfűzte, hogy a tanonczsztrájk egyáltalában meg nem engedhető, mert ezeknek „cselekvőképességük nincs”. Nyilván úgy

értelmezi ezt a kormány, hogy a tanonczok csak gyerekek és gyerekekkel igen könnyű elbánni.

Talán ez sikerül is, mert a gyereksereg kevés ellentállást tud kifejteni a rendőri karhatalommal szemben. De vajjon milyen ellentállást fognak a felnőttek kifejteni, ha az erőszak bekövetkezik? Husz esztendő óta nem volt gyakorlati alkalmazásban az ipartörvénynek ez a paragrafusa. Mert a felső fórumok husz esztendő előtt sem hagyták jóvá az erre vonatkozó határozatokat.

Most szűzén elő fog állani az az eset, hogy katonai vagy rendőri karhatalommal viszik vissza a munkásokat az ipartelepekre és műhelyekbe sztrájk esetén. Elhűrezolják őket a sztrájkutányákról egyenkint, vagy elhajtják őket tömegesen. De vajjon miképpen fogják a munkásokat munkára kényszeríteni? — Kezükbe nyomják-e a vésőt vagy kalapácsot, hogy tessék végezni a munkát? És ha azok nem engedelmessé válnak, vajjon ütlegekkel vagy börtönnel szorítják-e őket a munka folytatására?

De még abban az esetben is, ha erre vetemednének a hatalom végrehajtói, elérnék-e céljukat? A

Vegtelen történet.

Irtá: **Ady Endre.**

Nincsenek véges történetek. Az emberek elmúlnak, de a cselekedetük nem. Örökös egy folyás az élet. Bajos volna hát belelátni s mi gyöngye szemü emberek ezért aprózzuk föl cselekedeteikre. Igény csinálunk a nagy folytonosságból kis történeteket. Igény törük az élet nagy harmóniája az emberek ajkán mesékre, csendákra, szeszázciókra, nek-dótákra, vigjátékokra, rüngényekre és tragédiákra. Kicsi dolgokra nagy kórusok helyett. Kár, kár. Legalább is meg kellene próbálni összeláncolni a történeteket. Hízen ezek a történetek egymásból folynak. És sokára fognak befejeződni. Miként a Vajdaffyak és a Romághok története.

Erdélyben éltek sok száz évekig a Vajdaffyak és a Romághok. Egy tőből fakadtak bizonyosan. Oszályos atyafiak voltak s örökös viszálykodók.

Mintha azért éltek volna, hogy egymást végre megalázzák. Egészen az első ejedelemig tartott ez a birkózás. Ekkor egy is pihenés állott be. Egy másfélszáz éves ihanés. A Vajdaffyak és a Romághok

elbódáltak egymástól. A Romághok keresztül estek a Királyhágón. Egy kis Bihar völgybe kerültek tépett és alacsony kuriába. A Vajdaffyak pedig nagyra nőttek. Szinte elérték, verték büszke fejeikkel Alba-Julia magas, fejedelmi palotájának gerendáit. Egy kicsit el is felejtették a Romághok. Ott dulakodtak a fejedelm udvaraiban. Térköz, lengyelhez, némethez jártak nagy méltósággal követségekben. Akadtak hadvezetők, hősök, árulók és vértanúk. Mennyi történet, mennyi történet! Ha valaki akadna, aki ezt a sok történetet ki tudná emelni a multból! Együtt, egybefolyókban. Be szép is volna. Ha nem a Vajdaffyakét, hát a Romághokét legalább. Mert a bihari völgyben is éltek ez alatt s az élet egyformán érdekes bérczetón és völgykatlanban. És a történetek, ha el is válnak, egy idő múlva újra összefolynak.

A felséges és gyötrelmes harcok fergetegének legendás idejében hirtelen kizörttek a bihari völgyből a Romághok. Szembekerültek újra a Vajdaffyakkal. A labancok és a kurucok szembekerültek. A Vajdaffyak a mi szegény dicsőséges, néhai nagyságos urak mellett sorakoztak persze.

Bécsben árulkodtak ellenben a főcsepere-dett Romághok.

Itt is csak gyáva kezekkel tarolunk a történetből. Mikor a vadkurucok már magát Bécsét is fenyegették, régen báró volt az egyik Romágh, Romágh Boldizsár. És nevezetes, szépséges bécsi dáma a Romágh Boldizsár leánya, Sarolta. A szép Romágh Sarolta. Nem is így hívták legigazabb nevéen. De az írásokban régi szokásunk megváltoztatni a neveket. A magyar írogatók legdicsőségesebbje, Jókai Mór is így írta ezt mindig. Ő is ír valamelyik szépséges írásban Romágh Saroltáról s ő sem a legvalóságosabb néven nevezi meg a nevezetes és szépséges Saroltát, akit nagyon nagy bécsi urak imádtak.

Ugy parancsolták a mult idők végzései, hogy a szép Romágh Saroltába belebolonduljon ifju Vajdaffy Simon és hogy még zajgóbban ömöljenek egybe újra a Vajdaffyak és Romághok történetei. Vajdaffy Simon már jegyben járt Romágh Saroltával. Gyilkos keserűségekkel azt az üzenetet küldte a jeggyűrű mellé, hogy neki nem kell az, akit a bécsi nagyurak meguntak.

Csipkefüggönyök tisztítását

rifogástalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és vegytisztító intézete
DEBRECZEN, Széchenyi-
utca 42-ik szám.

munkások ma már a felvilágosodott emberek közé tartoznak. Szervezetük hatalmasabb és egyöntetűbb, mint bármily társadalmi szervezet. Tudják a munkások, hogy őket semmire sem lehet kényszeríteni és a jelenkor minden mozgalmára mutat, hogy minden erőszak, amelyet felsőbb helyről alkalmaznak a munkásokra, csak a terjedő szociálizmusra hajtja a vizet.

Igy csinálják mesterségesen a szociálizmust nálunk is, mint ahogyan mindenhol csinálták, ahol kormányzati betegség hiányában az erőszak fegyvereihez folyamodtak. De egyszermind bizonyítéka annak, hogy milyen „szabadelvű” szempontból készítik az új ipartörvényt is.

A szociális agitátorok pedig méltán ujjonghatnak örömeikben. Az ő napjuk felvirrad, mert a kormány az erőszakhoz folyamodik.

Harez a nemzeti államért.

— augusztus 1.

Nemzeti küzdelmeink mind jobban ránk terelik a külföldi figyelmét s hírlapi cikkekben és könyvekben foglalkoznak velünk minden nap.

Természetesen ezek a külföldi megemlékezések távol állanak attól, hogy tárgyalások legyenek; mert még a legjobb akaratunk is dolgainkuk alapos ismerete nélkül tárgyalják ügyeinket.

Két figyelem-méltó kiadványt kellett újabban elszemvedni azon törekvéseinkért, hogy — lethargikus álmunkból felébredve — végre valahára komolyan hozzáláttunk a magyar nemzeti állam felépítéséhez. Különösen érdekes az orosz külügyminisztérium egy magas állásu

hivatalnokának a magyar népoktatás reformjáról nyilvánított véleménye. Ez az ur a magyar nyelvnek az összes népiskolákban való kötelező tanítását és a nemzetiségek magyárosítását nemcsak vakmerő és jogellenes, de kivihetetlen vállalkozásnak is mondja. Miután kegyesen vállunkra vereget és az orosz népet jóbarátainknak nyilvánítja, azt a jó tanácsot adja, hogy hagyjunk békét szlávjainknak, mert a velük való ellenségeskedésből a német huz hasznot.

Érdekes, hogy ezzel szemben egy német író — közelebb megjelent és „A magyarság harez Magyarországon a nemzeti államért” című könyvében, amelyben „finn-mongol szellem” és „sárga veszedelem” jelzőkkel tisztelt meg bennünket, — azt ajánlja, hogy magyaroknak eddig tett engedelmények visszaadását tassanak s német nyelv a magyar nyelvvel minden téren s minden tekintetben egyenjogúvá tétessék. Így aztán a nemzetiségek nem fognak félni a magyárosítástól s Magyarországot, mint érett gyümölcsöt fog a sógor markába pottyanni. Mert ha a magyaroknak megengedik a nemzeti szellemnek további fejlesztését, akkor Magyarország a németiség részére teljesen elveszett, de nem bírva megbirkózni a maga szlávjaival, előbb-utóbb az orosz hatalmi törekvések áldozatául esnek.

Kibujt tehát a szeg a zsákból!

Azért nem szabad nekünk magyarsítani, azért nem szabad a magyar nemzeti szellemet ápolni és fejleszteni, hogy vagy orosz vagy porosz lehessen felettünk.

Mert ha nekünk sikerül megalkotni a magyar nyelvű és magyar érzelmű Magyarországot, akkor kemény dió lennénk a pánszláv és pángermán uraimék fogainak.

Még ha meg tudnak bennünket akadályozni a magyar nemzeti állam kiépíté-

sében, akkor könnyen elbánhatnánk velünk.

Semmi jobban nem bizonyítható az, hogy ránk itt Európa szívében feltétlenül szükség van, hogy — mint hajdan a törökök ellen védbástyája voltunk nyugatnak — most pedig ék legyünk a germán és szláv áradat között s ne engedjük egyiket sem az egekig nőni.

Éppen ez a fölöttünk való versengés igazolja legjobban választott utunk helyességét s ez nyitja ki szemünket s ösztökél bennünket arra, hogy lankadatlanul és fokozott erővel láttunk hozzá pótolni az elmulasztottakat s teremtsünk olyan nagy, erős, hatalmas és a nemzeti szellemtől duzzadó Magyarországot, mely tiszteletet követel és féltelmet gerjeszt.

Ne féltsen minket a muszka és német egymástól!

Bárhogy is igyekeznek lekicsinyelni számunkat, műveltségünket és tudásunkat, annyi eszünk még mindig van, hogy átlásunk a szítán és meg tudjuk különböztetni ellenségeinket barátainktól.

És tudják meg, — ha eddig nem tudták, — hogy ha mi veszekszünk is egymás közt a politikai mezőkön, de a haza és fajunk szeretetében mindannyian egyetértünk s megvédjük életünket a harczmezőn is, ha kell.

S a magyarok Istenére eskü-zünk, hogy kiporoljuk a német plundrát, meg a kozák kaftánt alaposan s kardunkkal írjuk hátára tímdíóinknak, hogy „ne bántsd a magyart!...”

A nagy városi kölesön.

— augusztus 1.

Adósságot csinálni a lakosság terhére ugyan általában véve hátatlan dolog. De amikor a közszükségletek ezt elhalaszthatatlan köteles

Elkövetkezett azután az a szomorú, az a gyászos reggel a majthényi síkon. (Valami kis emlék állott itt kicsinyke letben. Én is láttam vagy tizenhárom évvel ezelőtt. Most is oly elhagyott-e vajjon ez a kicsinyke liget s az egyszerű emlék? Ugy kíváncsok a majthényi síkra valami egyszerű, gyászos, temetői monumentum.) A fejedelem és a hívei elbujdostak. Azt azonban senki sem hitte, hogy a Vajdaffyaknak sem lesz maradásuk. A Vajdaffyak meg juhászódtak az utolsó hónapokban. Megértek Bécsnek. És mindez hiába volt. A Vajdaffy Simon megalázta a legszebb bécsi baronessét, Romágh Saroltát. A Romághok nem hiába pihentek másfél száz évig. Leggyűrték a Vajdaffyakat.

Hanem Romágh Sarolta nem élt örökké. Porladozott már, Porladoztak az ezidőbeli Vajdaffyak és Romághok is mind. Hóra és Kloska bandái gyujtogattak és gyilkoltak Erdélyben.

Nagy és erdélyi birtokos volt akkor egy Romágh s volt lelke megvádolni egy Vajdaffyt avval a szörnyű váddal, hogy egyik vezére volt a zsvány bandáknak. Nehezen menekült meg a lefejeztetéstől a szerencsétlen Vajdaffy. A szegyen, az égető bélyeg így is meg volt.

Ezt a bélyeget csak jóval később mosták le ártatlan homlokukról a Vajdaffyak. Mikor megújultak sok idők múltán ama régi legendás idők. — A Vajdaffyak szent felbuzdulással siettek a zászlók alá, miként egykor a fejedelem idejében. — A Romághok szerteszórva, rehez sorban éltek akkor ismét. Haragosan húzódtak félre a lángoktól. Egyetlen Romágh

akadt, aki annyit még is csak mivelt, hogy éjszakánként Debreczen felé szállítottatta szekerével az oláh vidékről menekülőket. De egy Vajdaffy bosszúja még így is elérte a Romághokig. Ezt a Romághot agyonlőtték, mint egy nemzeti ügy árulóját. Fogat fogért. Bélyeget a régi bélyegért. És igazán áruló volt akkor mindenki, aki a nemzetvédők közé nem állott.

A történetek folyása közeleg a jelenhez, a mához. Új, nem sejtett idők következtek, melyek megrökkentették azokat, kiknek történeteik szinte ezer évig folytonosan, beszéden s országraszólóan követték egymást. — Válságok eddig is érték a régi familiákat. De ez új idők válságai mindeknél megrázóbbak voltak.

Szédülten forgolódtak a Vajdaffyak és a Romághok, a Vajdaffyak erősebbek és szívósabbak voltak. Ok végre is megtalálták önmagukat. A Romághok még mélyebbre hulltak. Büszkeségük, a báróság elszáradt, kihalt. Még csak ez a büszkeségük sem maradt meg az új válságos időkre.

Valamelyik erdélyi kollégium diákpadjain találkoztak ekkor a Vajdaffyak és a Romághok. Vajdaffy Dezső és Romágh Farkas együtt diakoskodtak. Vajdaffy urfi volt s bent lakó, koldus diák a szegény Romágh Farkas. Vetekedtek az elsőségért. Ok voltak a kollégium dicsőségei. Vajdaffy szorgalmas, hideg és gögös lélekkel küzdött az elsőségért. Romágh beteges indulattal, kikiáltott zseaiálítással, szenvedélyesen. Aztán kikerültek a kollégiumból s aztán alig hallottak egymásról. Egészen addig, míg Vajdaffy Dezső gyors futásban el nem ért a hatalomig. Egy kézmozdulattal kapcsolta

ekkor össze a már már ismét szétfolyó történeteket Vajdaffy Dezső. Egy iv papíros feküdt előtte, mely Romágh Farkast előbbre vitte volna a hivatalos létrán. A régi gyűlölködésnek, vagy csak a kollégiumi versengés emléke villant meg haragosan a hatalmas ur lelkében? Ki tudja? Vajdaffy Dezső nemet intett s Romágh Farkas gyászos fölhaborodottsággal, fáradtan átkozódva mondott le a hivataláról s szaladt haza elbujni a bihari völgyben, miként azt ősapái tették. Ama emberei tülekedés, idegesek és gyorsan élők. A históriát megvetik a ma emberei s a história, a mult, hidegen, fatális kegyetlenséggel mosolyogja meg a mai emberek beteg dölyfét. Azért mégis csak a história, a mult kormányoz bennünket, ha mi ki is nevetjük a multat. Epiti a jelen s rajzolja a jövőt. Nincsenek véges történetek, mint azt a mai kicsinyes, nyugtalan s kevés hitű emberek vallják. Van egy nagy harmónia, egy örök folytonosság s szépen elrendezett szükségyszerűség.... Romágh Farkasnak fiai vannak. Lelkes, munkás, derék, szép fiuk. Ellenben a világ már szinte felejté, hogy Vajdaffy Dezső nemrégiben a hatalom ura volt. Mennyi szép történet rejtőzködik a jövődő méhében! Mennyi ujság, változás és jobbulás. A Vajdaffyak és Romághok történetei végtelenek. Még ha mind el is mulnak a Vajdaffyak és a Romághok. Ennek a mi kis Magyar földünknek összefolyó történetei csodálatosan rokonságosak. Mintha egy nagy titkot magyaráznának: Itt állandó az élet s véren könnyen, hősiségen, hitványságon keresztül mindig és mindig egymásból fakadó változásokra, megújulásokra és jobbulásokra tö-

séggé teszik, akkor azokat, akik ezt megcsinálják, az utókor részéről se érheti szemrehányás.

Annál kevésbé a jelen esetben, amikor a felvételre tervbe vett 17 millió koronából 9 millió arra kell, hogy régi, drágább kamatu adósságot fizessenek vele vissza. A további 8 milliót akkor veheti fel a város, amikor ténylegesen szükség van rá. *Optio nincs*, azaz kötelezve nincs a város arra, hogy bizonyos idő alatt az egész kölcsönt feltétlenül vegye fel. — *Arfolyam különbözet sincs, stornodij sincs*, amint ezt az Osztrák-Magyar-Bankal kikötötték. A pénzt itt veheti fel és a lejáratok napján itt helyben törlesztheti a város. Ez mind rendkívüli előny.

De legnagyobb előny az, hogy a mai pénzviszonyok között olyan kamat és törlesztési terv mellett kaphatja a város a nagy kölcsönt az Osztrák Magyar-Banktól, amelynél előnyösebbet se most elérni, sem 1—2 év múlva remélni nem lehet.

Eddig fizetett a város 4.47 százalékos kamatot. Most kért a Bank 4.40 százalékosat. De a város megbizottjainak sikerült ezt 4.38 százalékra lealkudni. A törlesztési hányad öt évi törlesztési terv mellett 0.28 százalék. Így ugyan 50 év után fenmaradna az adósság fele az akkori generáció terhére. De előrelátható, hogy 15—20 év múlva újabb előnyös átváltoztatás fog történni. Így hát helyes az, hogy most a lakosságot ne terheljük nagyobb törlesztési hányaddal.

Minden szakértő pénzember és világosan gondolkodó polgára a városnak kénytelen elismerni, hogy Kovacs József polgármester, aki a tárgyalást az Osztrák-Magyar Bank főtanácsával megindította és a városi tanács, amely azt ilyen eredményre vezette, ezzel elévülhetetlen érdemeket szereztek maguknak a város anyagi érdekei körül. De az ő emléküket fogják viselni mindama nagy, hasznos és szép alkotások is, amelyek ennek a nagy kölcsönnek az elfogadható megokolását képezik.

*

Debreczen szab. kir. város jog- és pénzügyi bizottsága szombat délután 4 óra körül ülésre gyűlt egybe, amelynek egyetlen tárgya a felveendő nagy kölcsön ügye volt.

Az ülésen Vecsey Imre főjegyző elnökelt.

Ott voltak: Simonffy Imre, Degenfeld József gróf, Kenézy Gyula, dr. Szabó Kálmán, Zádor Lajos, Kardos László, Kemény Mór dr., ifj. Schwarz Vilmos, Fejér Ferenc dr. Márton Imre, Jámor János, Aczél Géza főmérnök, Magoss György dr. főügyész és Varga Károly előadó.

Vecsey Imre elnök ismertette az előzményeket. A város törvényhatósági bizottságának közgyűlése még a múlt évi július 9-én felhatalmayingta a tanácsot, hogy egy na-

gyobb kölcsön felvételére tegyen lépéseket egyrészt a fennálló 8 és fél milliót meghaladó tartozások konvertálására, másrészt 1 és fél millió korona sürgős és 5—6 millió korona feltételes szükségletek fedezésére. Miután több helybeli és fővárosi pénzügyészet eredmény nélkül hívott fel a tanács ajánlatára, a polgármester az Osztrák-Magyar-Bank főtanácsához fordult, amely debreczeni fiókját utasította, hogy lépjen a tanácsal tárgyalásokba.

Az Osztrák-Magyar Bank a befejezett alkudások után hajlandónak nyilatkozott 17 millió koronára terjedő kölcsönt 65 évre, törlesztési terv alapján de 50 évre adni 4.38 százalékos kamattal és 0.20 százalékos törlesztés mellett félévenkénti utólagos részletekben. Az 50 év múlva fenmaradó hátralék azonban akkor egy összegben fizetendő vissza. Az Osztrák-Magyar Bank a konverzióra szánt összegben tul egy millió koronán alul felveendő összeg után a záloglevél akkori bécsi tőzsdén árfolyam szerinti összegéből 100 korona névértékenként 25 fillért számít le magának. Ha azonban az egyszerre felveendő összeg az egy milliót meghaladja, jogában áll ezt a leszámítást 1 koronáig emelni.

A városnak joga van tetszés szerinti időben és összegben a kölcsönt átvenni. A folyósítás a debreczeni bankfiók által történik. A törlesztés is itt történik.

A felveendő kölcsönt jelzálogilag bekebelezetjük, de nem a város összes tulajdonára, hanem a megjelölt nagyobb birtokaira, amelyek 36 millió korona értékűek. Szabó Kálmán, Simonffy Imre, Zádor Lajos egyhangzóan, a mai pénzviszonyok mellett előnyösnek és más pénzügyészet útján el nem érhetőnek találták a feltételeket.

A bizottság egyhangúlag elhatározta, hogy a feltételeket elfogadja. A felveendő összeg megállapítását azonban a közgyűlésre bizza.

A szükségletek a következők:

Kölcsönök konvertálása.

Először is az Osztrák Magyar Banknál konvertálásra kell fordítanunk 8 millió 43 ezer koronát. Így 66 ezer koronát takarítunk meg.

Ezt kifizetendőnek tartja a bizottság. A Magyar Jelzálog Banknál két folyó hitel számlánk van 437,000 korona tartozással. Vecsey Imre ajánlja ezt is kifizetni.

A bizottság 9 szóval 3 ellen belevéteti a kölcsön költségvetésbe az összeget.

3. A Debreczeni nagy Takarékpénztárnál a tőrszövetület épületeinek átvétele s az önkéntes iskola építése által 437,000 koronával tartozunk.

Ezt is a nagy kölcsönből kívánja kifizetni a bizottság.

4. A községi adóalapnak, ugyiszintén az ingatlan szerzési alapnak is tartozunk előbbinek 489,000 utóbbinak 259,000 koronával.

A bizottság a községi adóalapnak tartozó 484,000 koronát nem óhajtja a nagy kölcsön terhére kifizetni, de az ingatlan szerzési alapnál levő 25 ezer korona tartozásunkat ebből óhajtja kifizetni.

5. Szabó Kálmán az óhajtja, hogy a gázgyár átvételére felvett folyó számla hitelt is fizessük ki. Ez 220 ezer korona, a mivel az Első Debreczeni Takarékpénztárnak tartozunk.

Gróf Degenfeld József ezt nem óhajtja. Hét szóval öt ellen Szabó Kálmán indítványát nem fogadja el.

A konvertálásra szánt összeg tehát 9 millió 202 korona.

Iskola segélyek.

A felekezeti iskolasegélyek kiutalására

sürgős szükség van. E célra a kölcsön terhére 739 ezer koronát kell felvenni. A bizottság hozzájárul.

A siketnaéma intézet javára 20,000 koronát vett fel a bizottság.

Építkezések, új intézmények.

Ezután a következőket javasolja a bizottság a nagy kölcsön terhére feltétlenül felvenni:

1. Ispotályi lapos kibővítésére 19,000 koronát.
2. A sámsoni (pallagi) vasut kiépítésére 20,000 koronát.
3. A csapatkórház építésére 16,000 koronát.
4. A női klinikára 280,000 koronát.
5. A cs. és kir. lovassági laktanya raktár bővítésére 15,000 koronát.

Azaz összesen 1 millió 600 korona.

A vízvezeték.

Dr. Fejér Ferenc kéri, hogy mi lesz a vízvezetékkel.

Vecsey Imre: A közgyűlési határozat után vehetjük fel az erre szükséges összeget csak a feltétlenül szükséges kiadások között.

Zádor Lajos: Ezt mindenki óhajtja, de még ebben a dologban most nem határozhatunk, csak úgy, hogy feltételes kiadásokhoz sorozzuk.

Feltételes kiadások.

Ezután még a következőket óhajtja a bizottság a nagy kölcsön terhére valószínűleg:

1. Csatornázás 1,400,000 korona.
2. Vízvezeték 1,300,000 korona.
3. Kövezés javítása 450,000 korona.
4. Katona beszállásolás megváltása 60,000 korona.
5. Újváros ház építése 500,000 korona.
6. Kulturpalota 150,000 korona.
7. Szegényház kibővítése 40,000 korona.
8. Temetők rendezése 220,000 korona.
9. Közkórház kibővítése 240,000 korona.
10. Iparoktatás 200,000 korona.
11. Gazdasági ismétlő iskola 100,000 korona.
12. Jéggyár kibővítése és vágóhid rendezés 150,000 korona.

Ez összesen 4 650,000 korona.

Igy tehát az összes kiadás 15 600,000 korona lenne, a 17 milliós kölcsön terhére.

Egyéb intézmények.

Aczél Géza előterjesztése után a bizottság kimondja, hogy ezen kívül a rendőrség újja szervezése, egy rendőrségi központi épület létesítése és a tanyai iskolák rendezése stb. is szükségesek.

SZÍNHÁZ.

Szintársulatunk Máramaros-szigeten. Tegnap este kezdte meg Makó Lajos előadásait a „Hajduk hadnagyá“-val, zsfolt ház előtt teljes sikerrel. Az idei szezon jobbnak ígérkezik, mint minden előző. Az összes páholyok és hat sor zártszék ki vannak bérelve.

A szegedi színház bérlője. A szegedi városi színházra kiírt pályázatban csak két igazgató vett részt: dr. Janovics Jenő, a jelenlegi igazgató és Makó Lajos debreczeni igazgató. A közönség nagyobb része Makó mellett van, aki annak idejében magas színvonalon tartotta a szegedi színházat.

Törlesztéses és egyéb kölcsönöket Hartstein Kálmán Debrecen.
a legelőnyösebb feltételek mellett
jelezlog kölcsön irodája Piac-utca 83. szám.

NAPI HIREK.

A rendkívüli közgyűlés tárgysorozata.

aug. 1.

Debreczen szab. kir. város törvényhatósága a f. 1904. évi augusztus hó 5-dik napján — pénteken — délután 3 órakor a városhaza közgyűlési termében bizottsági rendkívüli közgyűlést tart.

A gyűlésnek legfontosabb tárgya a 16 milliós kölcsön ügye lesz. A gyűlés tárgyai a következők:

Polgármesteri jelentés 1904 május és június hónapokról.

Kereskedelmügyi m. kir. miniszter 48.665/1904. sz. leirata a Debreczen—N.-várad közt tervezett villamos üzemű vasut építésére.

Tanácsi előterjesztés arról, hogy a f. évi 128.7092—1904. b. gy. sz. közgyűlési határozat folytán a honvéd főrealiskolába felvétele két ifju lett bemutatva.

Városi árvaszék jelentése az 1904. év I-ső feléről.

Tiszt ifjúgyász jelentése a városnak folyamatban levő pereiről.

A Dobozi fele ház utáni ondódi föld elidegenítése felett a névszerinti szavazásnak első ízben való megejtése.

Tanácsi előterjesztés a gyámpénztárt vizsgáló bizottságba Szilágyi Imre törvényhatósági bizottsági tag lemondása folytán egy tagnak választása.

Ugyanaz, a felveendő újabb nagyköleson ügyében.

Tanácsi határozat, a melylyel a beállott tartós szárazság folytán az erdősegek a legeltetésre felszabadítottak, jóváhagyás végett beterjesztetik.

Ugyanaz a Halápon létesítendő elemi iskolai építkezésekre 5200 korona póthitel engedélyezése iránt.

Szabadságolás iránti kérvények. Nyugdíjazások.

Bába oklevelek kihirdetése.

— **Szabadságon.** Könyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész négy heti tartózkodásra Feketehegy fürdőre utazott. — Távolléte alatt Sáfrány Lajos felsőbb leányiskolai tanár helyettesíti.

— **Jóvá nem hagyott legel arverés.** A városi tanács megbízása folytán az erdei legelőknek egy ízben már elhalasztott árverését tegnap délelőtt tartották meg a városházán. A savósguti legelőt Polgári Bálint 1500 koronáért, az Apafáját Zöld János 325 koronáért, a monoetorit Tóth István 500 koronáért vették bérbe. A tanács ma tartott ülésén kimondotta, hogy az árverést nem hagyja jóvá azért az összegért, melyet megajánlottak.

— **Megfelebbezett kertgazda választás.** A Csapóker II. Járásának lakói június hó 5-én kertgazdát választottak. A kertgazda, miután két jelölt visszalépett, Kánya Lajos lett. Szilágyi József és társai a választást megfelebbezték és kérték a választás megsemmisítését. A tanács a felebbezést, miután a vizsgálat kiderítette, hogy a választáson semmiféle szabálytalanság nem fordult elő, a felebbezést visszautasította.

— **A vadászársulat közgyűlése.** A debreczeni vadászársulat vasárnap délelőtt tartotta rendes közgyűlését a vármegyeház nagytermében. Az elnöki jelentés után a

számvizsgálóknak a pénztár állapotáról szóló jelentését tudomásul vették és a felmeletvényt megadták. Orosz Sándor elnök ezután megköszönvén az eddig béléje helyezett bizalmat, bejelentette úgy maga, mint a tisztikarnak részleges lemondását. Lemondtak állásukról az alelnök, Kaszanyitzky Andor és Tóth Ferencz választmányi tagok is. A közgyűlés a lemondott tisztviselőknek köszönetet szavazott és azután a választást a következőképp ejtette meg: elnök lett Békéssy László, alelnök Biró Géza, ügyész Borsovay Jenő, pénztáros Thieszen Arthur, jegyzők Publíg Ernő és Popovics Gyula, választmányi tagok Pasztor Gyula, Szikszai Szabó József és Pálffy István, választmányi póttagok Trux Miklós, Kállor Viktor, Vargha László, Ibrányi Miklós, Száll Géza és dr. Váradi Szabó János.

— **Galamblovészlet a Nagyerdőn.**

A vadászspornak egy nálunk újdonság számúba meő nemelő ösmekedett meg tegnap délután az ott levő díszes közönség, kik a nagyerdei sporttérben rendezett galamblovészleten megjelentek. A galamblovészletet gróf Waldeck Frigyes honvédhuszárhadnagy rendezte, ki a legjelesebb galamblovők közé tartozik és aki a múlt évben is a Montekarlóban tartott nemzetközi galamblovészeti versenyen szerzett díszöséget a magyar névnek, mert ő nyerte el az első díjat. A tegnapi verseny versenyzői között szerepeltek: id. gróf Waldeck Frigyes, gróf Waldeck György, gróf Teleki Géza, Polster százados, gróf Waldeck Frigyes, gróf Volkenstein Oszkár, Buzás főhadnagy, Halasi főhadnagy, Thieszen Arthur és Beke Jenő, a debreczeni tornaegyesület ifju tagja, ki méltó versenytársa volt a legjobb lövőknek a Waldeck grófnak. Értékes és szép díjak voltak. Egyik legszebb és legértékesebb díj volt a 2. honvédhuszárezred tisztikarának és gróf Waldeck Frigyesnek díja.

Díjakat adtak még id. gróf Waldeck, gróf Waldeck György, gróf Degenfeld és Buzás főhadnagy. A két legszebb díj nyertese id. gróf Waldeck Frigyes volt. A többi díjakat gróf Waldeck György és ifj. gróf Waldeck Frigyes nyerte. Utóbbi egyik versenyben lemondott az első díjról. A versenyen mintegy 250 galambot löttek le, melyeket gróf Waldeck Frigyes a szegények között osztatott szét.

— **Egy derék polgár halála.**

Idősb Papp Sándor nádudvari lakos a múlt héten hirtelen elhunyt. A köztisztviselőben álló polgár a lovai közélet s állítólag azok rugdosták volna halálra. Ez azonban nem valószínű, hanem az a feltevés nyert megerősítést, hogy szívizélhüvely-következtében bukott lovai közé. Mint ember és mint hazafi egyaránt közbeesülésben állott. Temetésén, mely általános részvét mellett tolyt le, megjelentek régi jó barátai.

— **Öngyilkosság.** L. Szabó Miklós hadházi lakos boldog családi életet élt 3 évig nejével, de később a férj nagyon megváltozott és kezdett dorbézolni. Az asszony eleinte tűrte, később azonban szemrehányást tett neki. Ebből aztán folytonos czivakodások, veszekedések származtak, annyira, hogy az asszony meguntta áldatlan életét s ott hagyta az urát. Ezen annyira elkeseredett Szabó Miklós, hogy elhatározta, miszerint öngyilkos lesz. Vett egy pisztolyt s azza! négyszer is magára lött, de nem talált. Majd a feleségét akarta megkölnelni, de nem találta atyja házában. E feletti elkeseredésében felakasztotta magát. Mire rátaláltak halott volt.

— **Vendéglősök országgyűlése.** A magyar vendéglősök országos szövetsége ez évi nagygyűlését Szegeden tartja, az ottani ipartársulat meghívására.

A szegediek már meg is állapították a programot.

Szeptember 12-én délután 6 órakor a

szállodások, vendéglősök, kávéosok, pincérek és kávésegedék országos nyugdíjgyűlése a Tisza-szállóban. Este 8 órakor ismerkedési estély a Prófétában. Szeptember 13-án, reggel 8 órakor a magyar vendéglősök országos szövetségének rendes évi közgyűlése a városi széképület közgyűlési termében. — Délelőtt 11 órakor a város nevezetességeinek, középületeinek, utcáinak és több ipartelep megtekintése. Délelőtt 2 órakor bankett a Tisza-szállóban. — Délután 5 órakor a vendéglősök megtekintik a magyar szállósgazdák egyesülete által rendezett országos borvásárt. — Este 8 órakor halvacsoza a Stefánián, Bitó János vendéglőjében, — aztán táncmulatság a Kass-vigadóban. Szeptember 14-én reggel találkozás az Eurózában, onnét kirándulás Királyhalmára, majd Palicsra ahol Szabadka város hatósága fogadja az ország vendéglőseit.

A vendéglősök országgyűlésén a debreczeni vendéglősök közül is igen sokan vesznek részt.

— **Öngyilkos cseléd.**

Földesről írják, hogy Benke Erzsébet ottani eszed-leány sósavat ivott. Azonnal ápolás alá vették, de az ellenszerek alkalmazása dacára is meghalt. Benke Erzsébet öngyilkosságának okát nem tudják. Valószínű, hogy a fiatal leány szerelmi csatódás miatt ölte meg magát.

— **Ülések az ipartestületnél.**

Az ipartestület tanácstermében e héten a következő ülések lesznek: Ma délután 3 órakor a fodrász-szakosztály választmánya tart ülést, 4 órakor a szabók szakosztályának választmánya ülésezik. — Csütörtökön, e hónap 4-én az ipartestület előjáróságn tartja rendes havi ülését délután 5 órakor. 5-én, pénteken, délután 5 órakor az ipartestületi békéltető-bizottságának lesz ülése.

— **Díjlovészlet.**

1904. év július 31. a Polgári lövöldében díjat nyertek legjobb mély lövéssel Fodor József 4 koronát, legtöbb körrel Fürst Ödön 4 koronát, Junior díjat legtöbb körrel Termaj Lajos 2 koronát.

— **Agyonrugta a csikó.**

Az utcán játszadozott Rácz István földesi gazda hat éves fia. A gyermek egy arra menő csikó után csapott a kalapjával. A csikó megijedt, hátrarugott s a kis fiut úgy fejbe rugta, hogy az agyveleje szétloccsant. A vizsgálat megindult, hogy terhel-e valakit a kis gyermek halála miatt felelősség.

— **A nagyvárad villamos világitás.**

Érdekes, hogy mibe került Nagyvárad város legújabb vívmánya, a modern haladás egyik tényezője, a villamos világitás. A végleges elszámolás szerint egy millió koronán felül magasabbra rug ez az összeg, melyet Nagyvárad az utcák modern világitására áldozott. A város főmérnöke: Kőszeghy József tegnap terjesztette be a tanácshoz a villamos mű felállításának költségeiről szóló végleges elszámolást. E szerint az összes költségek 1.075.877 korona 18 fillért tesznek ki, melynek nagy részét már ki is fizették a vállalkozó cégeknek.

— **Megverte az apját.** Hadházi tudósítónk írja: Tegnap délután ifj. Bereczki Gábor részegen megtámadta 70 év körüli apját. Az agg embert ütötte, verte, rugdosta, míg előkerült az öreg ember másik

két fia, kik lefűlelték a lelketlen legényt. Az öreg Bereczkit Kozma János dr. orvos vette ápolás alá s a vállon, fején és karon ejtett súlyos sérüléseket bekötözte. A lelketlen legény ellen folyik a vizsgálat.

— **Az elveszett pénz.** A dorogi vásáron történt. Fekete Sándor hadházi gazda ökröt akart venni. 420 korona volt nála. A vásáron járkált, míg egy ember megszólította, hogy van neki két szép ökre itt a vásárszálon. Fekete gyanútlanul ment vele a vásártér félreeső részébe. Előttük egy másik ember haladt, ki nagy tárczáját elejtette. A tárczát Fekete vette fel és a vele menő ember unszolására az árokba mentek, hogy a talált pénzen megosztokodjanak. A tárczában azonban pénz nem volt. Ekkor már előkerült a tárcza tulajdonosa is és Feketétől követelte elveszett tulajdonát. Fekete visszaadta az üres tárczát, de az ismeretlen azt állította, hogy pénz is volt benne. Fekete igazolásul az ismeretlen unszolására a maga tárczáját mutatta meg. Az ismeretlen észrevétlenül kivette a Fekete 420 koronáját s e szavakkal adta vissza:

— Ez nem az én pénzem. Megismerem én az én pénzemet. Nem kell nekem a maga pénze. Biztosan a csizmájába dugta.

Fekete lehuzta mindkét csizmáját, de persze a pénz ott sem volt. Fenyegedőzött aztán a tárczáját elvesztő ember. Az egész idő alatt az ökröket kínáló ember egy szót sem szólt, hanem mire a csizma felhuzásával Fekete elkészült, a két ember eltűnt. Nagy volt a Fekete Sándor ijedsége, mikor a tárczáját üresen találta. Szaladt aztán fűhöz, fához, de persze a pénz nem került elő. Világos, hogy a két ember előre megbeszélte a lopást.

— **Szökött cseléd.** Az Emlékkertben alva találta a rendőr Katz Hani cselédleányt, kiről kiderült, hogy Lőfkovits Izsák margittai lakostól szökött meg. — Katz Hanit haza tolonozolják.

— **Elveszett** tegnap délután a Kölcsey utcából, Nyomatató és Hatvan utcákon keresztül a kisállomásig egy dupla fedelű ezüst anker óra, vörös réz karikával, aczell csüngő lánczón. A megtaláló kéri, hogy azt megfelelő jutalom ellenében a kiadóhivatalban leadni sziveskedjék.

— **Miért vásárol mindenki szivesen Mentze Henrik ujdonságok áruházában?** (Piac és Szent-Anna-utca sarkán.) Mert ott kivétel nélkül csakis a legjobb minőségű áruk kaphatók; az olcsó szabott ár minden darab árun látható, a tevő közönség pedig igen előzékeny és pontos kiszolgáltatásban részesül.

— **Szülők figyelmébe** ajánljuk RÖSER tan- és nevelőintézetét Budapesten (alapított 1853 ban). E kitűnő hirnévnek örvendő intézet magában foglal 3 osztályú felső kereskedelmi iskolát, mely teljesen egyrangú az állami, községi és testületi felső kereskedelmi iskolákkal, és négy osztályú polgári iskolát. Bizonyítványai államérvényesek és az egyéves önkéntességre jogosítanak. Vidéki tanulók az iskolákkal kapcsolatos nevelő internátusba felvétetnek. — Értesítést küld Röser János igazgató Budapest VI, Aradi-utca 10.

— **Letxter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44., dr. Ujfaluassy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.**

— **Idősnek látszó arcok** fiatal, úde kinézést nyernek, ha a világhírű teljesen ártalmatlan valódi angol Balassa-féle „Ugorkatejjel” ápolják. E páratlan szépitőszert párnapi használat után eltávolít ránczokat, redőket, pattanást, szeplőt májfoltot az arczról. Üvege 2 korona,

hozzá valódi angol Ugorkaszappan 1 kor. és poudér 1 kor. 20 fill. Kapható minden gyógyszerertárban. — Postán küldi Ballassa Kornél gyógyszerértára, Budapest-Erzsébetfalva. Óvakodjunk az értéktelen utánzatoktól.

Petőfi halálának évfordulója.

— augusztus 1.

Tegnap volt az ötvenötödik évfordulója annak, hogy a magyar nemzet, a magyar szabadság lángielkü dalnoka, Petőfi Sándor elvázott a segesvári csatatéren. Holttestét soha sem találták meg, porladozó csontjainak örök pihenő helyét sem lehetett megállapítani, de azért évről évre felkeresi annak a népnak kegyelme, melynek soha nem volna szabad kialudni az emberek lelkéből, amíg egy magyar él. Ma is ezren és ezren keresik föl a segesvári völgy övét, hogy virággal övezzék ott a költő ércszobrát, ahol beteljesült jóslata, óhajta:

Ott essem el én

A harc mezéjén,

Ott folyjon ki az ifjui vér szivemből.

Az orosz betörés után 1849 július utolsó napjain vívta Bem döntő ütközetét Lüders tábornok hadserégével. Tízennyolcezer muszka állt szemben három ezer, már a folytonos csatározásokban kifáradt székely vitézzel. Hiába volt a hatalmas ellenállás. A tulerőnek győzni kellett. 1849. július 31-én volt a végzetes nap.

A leáldozó nap sugarai egy kétségbeesetten menekülő sereg nyomában száguldó kozák frgeteg dzsídóiban törtek meg, melyek iszonyu öldéklést vittek véghez a menekülő honvédek közt. Amott egy déleceg honvédtiszt titáni küzdelmet vív hat kozákkal, kik egymásután fordulnak le lovaikról; újabb csapat tör rá, de a honvéd még mindig villogtatja széles kardját. Az orosz vezér pár pillanatig távesővén szemléli az egyetlen küzdelmet, aztán egy főbb tisztet azzal az utasítással nyargaltat a küzdőkhez, hogy a honvédet kímélni kell, egy hajszája se görbüljön.

— Egy ilyen hős megérdemli, hogy kezét szorítson vele a hatalmas csár katonája — mondta Lüders. — Siessen, nehogy későn érkezzon — tette hozzá, le nem véve messzélátóját a küzdőkörül.

A honvédtiszt pedig, mint egy sebzett oroszán tovább küzd.

— Ne bántsátok! Pardont neki! — kiáltozza harsány hangon az orosz tiszt. A kozákok összenéznek. A honvédtiszt pedig ziháló mellé bámult a jövővényre.

— Bajtárs — szól az orosz tiszt — Lüders tábornok nevében kérlek, add meg magad, hisz látod, hogy nincs menekvés.

— De van — felelt rekedt hangon a honvéd.

— Hogyan?

— A halál...

— Ez az utolsó szavad?

— Ez! — felelte harsány hangon és a kezében tartott finom művű kis pisztollyal szíven lötte magát.

Zeyk Domakos volt; beváltotta a szavát.

Míg ez a jelenet lejátszódott, nem messze egy kis dombooskán terebélyes diófa ágait hajtogatta az alkonyi szellő. A fa tövében a kövér pázsiton fehér galléros, kuszált fürtös honvédtiszt pihent balkönyökere támaszkodva. Jobb kezében irón volt, előtte papírlap hevert.

Ahíttal csüngött bajtárs titáni küzdelmén s bár kigombolt atilláján át piros vér serkedezett, le nem vette mindinkább elhomályosuló szemét a nagyszerű képről.

Mikor eldörrent a pisztoly s rá Zeyk Domakos élettelenül hanyatlott le lováról, a sebesült honvédtiszt nagynehezen föltápaszkodott helyéről s mélyet sóhajta: „Ha-

zám!” — imbolygó léptekkel tovahaladt a kukoriezás mentén... **Petőfi** volt.

Most fől század után templom lett a segesvári völgy, melynek oltára Petőfi szobra. Oda járunk öt ünnepelni, könyharmatunkkal öntözni a virágokat, melyek a porait fedő barázdákon nőttek.

TAVIRATOK.

— A „Debreczen” eredeti távirata.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 1.

A képviselőház mai ülésén folytatták a vallás- és közoktatásügyi tárcza költségvetését.

Eötvös Károly nincs megelégedve a miniszter nyilatkozataival. A legfontosabb ügyek homályban maradnak. A képzőművészet fejlesztését a külfölddel karöltve nem helyesli. A magyar zeneakadémiában a magyar zenét nem művelik kellőleg. A magyar zenetörténet tanárának 150 forint fizetést adnak.

Bedőházy János azt látja, hogy régi ellenségünk, a germanizáció szellemétől soha se szabadulunk.

Ezután **Gál** Sándor beszélt.

Orosz-japán háború.

Budapest, augusztus 1. Tokióból jelentik, hogy a **Tasicsaonál** lefolyt nagy ütközetben a hivatalos megállapítások szerint **japán részről 12 tiszt és 536 katona elesett, 47 tiszt és 878 katona megsebesült.**

Togo tengernagy megerősíti azt a hírt, hogy a **japánok két orosz torpedónaszád rombolót elsüllyesztettek.**

Óriási botrány a börzén.

Budapest, augusztus 1. A ma déli előtti tőzsdén óriási botrány folyt le. **Mezei** Fülöp, a tőzsdelátogatástól eltiltott alkusz bejött a terembe és az ott tartózkodó sógorával: **Tussák** Sándorral szóváltásba elegyedett. Mezei sértegette sógorát, aki erre **Mezeit aroculütötte. — Mezei kirántotta kését és Tussákot megszurta.** Ezzel futásnak eredt. A tőzsdelátogatók utána rohantak és elfogták s átadták a rendőrségnek. Tussákot, aki súlyos sérüléseket szenvedett, elszállították lakására.

Halálítélet.

Eszék, augusztus 1. Az esküdtszék verdiktje alapján a törvényszék **Rovelits** Pétert, aki szeretőjének férjét meggyilkolta, **kötél által való halálra**, a büntárs asszonyt **15 évi fegyházra ítélte.**

A vidéki városok.

— Egy fura vélemény. —

augusztus 1.

Egészen új szempontból kritizálja a vidéki városok dolgát egy soproni kormányparti lapírtás. Mindjárt hozzá is tehetjük, hogy fura szempontból. Szinte azt hihetni, hogy magasabb hivatalos körök véleményét

leste el a S. N. Mert ilyen ferdeségek csak hivatalos, pláne kormánypárti fejben születhetnek.

A t. lejtárs a következőket írja:

„Csodálatos módon a vidéki városok is beállottak a panaszok gárdájába. A vidéki városok panaszai a legtöbb esetben nem alaptalanok, habár egészen bizonyos, hogy a rosz közigazgatásnak a mai helyzet megromlásában szintén sok része van. Ime p. Győr egy olyan városzat épített, amely a történelmi nevezetességű Versailles városzatával nemcsak fölér, hanem azt túl is lépi. Pedig azt Versaillesnak mégis csak több jussa van ahhoz, hogy egy fényes városzatban gyönyörödjék. Ily körülmények tudható aztán be, hogy városaink usznak az adósságban s a pótdó általán körülből 60 százalék, de egyes helyeken meghaladja a 80 százalékot is. Ezek mellett az óriási pótdók mellett is folytatják az adósságcsinálást, anélkül, hogy bárki is meg tudná mondani, honnan fog eredni az a jövedelem, saporodás, amelyből az új adósságok kamatait könnyen fizethetik. Ilyen körülmények között kétszeresen figyelemre méltó a pénzügyminiszteriumnak magartása, szemben azokkal a vidéki városokkal, amelyek utóztak, hogy a nagy budapesti, mégis bécsi intézetekhez forduljanak, közvetlenül a város közönségétől akarják venni a kölcsönt.

A finanszminiszter álláspontja az, hogy a vidéki városok ne forduljanak közvetlenül a pénzügyhoz, mert ez nem tenné sem előbbé, sem könnyebbé a kölcsönt. Kezünkben van egyébként egy sorozat, amely mutatja, hogy a vidéki városoknak mi mind a fényes dolga van a pénz. Arad közüti va utat épít. Békéscsaba villamos telepet és közutat, Besztercebánya konvertálja a rézibb közlekedést, Halmásnak vasútra kell a pénz, Kőröscsaba villamos telepet, Rimaszombatnak, amely egykor díszkedett a fal, hogy polgárai a pótdót nem ismerik, újra 400,000 korona kell. Így folyik a sorozat tovább vég a megállás nélkül. Azaz a megállás majd beáll, ha majd megszűnik a hitelképesség. Ez pedig egyes helyeken már meg is történt.

Az apróknak tehát fáj az, hogy a vidéki városok haladni akarnak. Persze, a haladás, az új intézményekre pénz kell a honnint venni, ha nem kölcsönből, ha a kormány a városok jogtalan terhein nem akar kénytelen? Hogy különben a városok haladása fáj Sopronnak, az érthető. Ott ugyanis már régebben építettek egy rosz városzatát s azóta semmit se csináltak és — a pótdójuk mégis fölment 68 százalékkal.

Jaj, az a Fenyő!

— Mi fog még kiderülni? —

— augusztus 1.

(Sipocz István és Finkeszl Etele találkoznak az utcán. Mind a kettőnek egy-egy szivarvég van a szájában és — amint mondani szokás — erősen „föl vannak habarodva, de nem mutatják.”)

Sipocz (rá akar gyújtani a szivarvégre és lepörzsöli a fél bajuszát): Disznóság! Finkeszl: Mi?

Sip: Ez a Fenyő!

Fink: Miért volna disznóság?

Sip: Hát maga még nem is tudja?

Fink: Hát honnét tudnám? De mit?

S: Azt a Fenyőt. Hát maga nem olvas a poka?

F: Hát ki olvas nyáron lapokat?

S: Maga úgy beszél, mintha most jött volna őshazánkból, Ázsiából.

F: Jó viccz. De mi van megint Fenyővel?

S: Ad egy szál gyufát? Akkor megmondom. (Rágyújt, miközben a bajusza másik felét is lepörzsöli)

F: Maga, Sipocz ur, csak így fess.

S: Nekelem mondja? Hát az a Fenyő, jaj az a Fenyő!

F: Miért nem nyögi már ki?

S: Elsikkasztotta a lipótvárosi bazilikát!

F: Maga közönséges magyar bika! Engem akar becsapni? Hisz a Lipótvárosban nincs is bazilika.

S: Már miért ne volna?

F: Mert az van egy antiszemita városrész.

S: De ez még semmi. Tegnap akkor érték tetten, amikor az országház kupoláját el akarta emelni. Jaj, az a betyár!

F: Ugyan ne mondja!

S: S maga ezt nem hallotta? Maga kis bikficz, akkor maga nem is intelligens ember.

F: Mit tud még arról a Fenyőről? Az valami nagyon ügyes gyerek lehet.

S: Igen. Ma délután 2 óra 29 perczkor tették meg ellene a följelentést, hogy a lánczid egyik oroszlanját elsikkasztotta és akkor csípték meg, amikor az óralánczára zsuszunak akarta alkalmazni.

F: (kérdő modorban fölkiált): Jeszuszuská...ám?!

S: Na, ne antiszemizáskodjék!

F: Beszéljen még.

S: Nahát, finom firma maga, ha még ezeket se hallotta. Persze azt se tudja, hogy pénteken este tetten fogták, amikor a városligetet orosz kézre akarta játszani.

F: Ugyan?

S: Nem hiszi? Még azt is tudom, hogy az Andrassy ut felét elsikkasztotta.

F: Czeccz.

S: A Lloyd-klubot szintén tegnap emelte el a svindler.

F: A képviselőkkel együtt?

S: Persze. Sokan még látták is, amint Mikszáth kidugta a fejét Fenyő kabátja alól, ahogy czipelte a mameluk-hadát.

F: Nohát ez már hazugság. En Fenyőt jobbizlésű embernek ismertem.

S: Mit henczeg, hisz nem is ismertem.

F: Már látom, hogy magát nem lehet becsapni. De hát bizonyosan megtörténtek ezek?

S. (sértett önérzettel): Nagyszerű, hát én csak tudom tán. Hiszen az unokaöcsém két hét óta nyomdászinas a „Nemzeti Hírvondó”-nál. **Byr.**

Szeless Adorján a pétervári bombamerényletről.

augusztus 1.

Szeless Adorjánt, a budavári Hentzi-szobor dinamit-merénylőjét, aki menekülése után az orosz nihilistákkal sokáig szoros összeköttetésben állt, meginterviewolta fővárosi munkatársunk.

— Igaz-e, hogy ön egy időben szoros összeköttetésben állott az orosz nihilistákkal?

— Igaz — válaszolt Szeless — emigrációm első éveiben bizalmas összeköttetésben állottam az orosz forradalmi párt vezetőségével, amely Londonban székel s ott tartja fenn The Russian Free Presse cím alatt a nyomdáját, még pedig a saját

házában, London N. W. Hammerschmidt Augustus Road 15. szám alatt.

— Hogy jutott ön kontraktusba az orosz nihilistákkal?

— 1887-ben magyarra fordítottam Stepniak Sergius (Krafcinski volt orosz műszaki kapitány) La Russia Soterrania (A földalatti Oroszország) című munkáját. Menekülésem első hónapjában, 1894. június elején, Tvarisux akkori francia igazságügyminiszter egyenes utasítására menekülésem mellett Franciaországból is. Londonban állapodtam meg. A hatmillió lakosságú világvárosban senki sem ismerve, eszembe jutott fordításom és szerzője, Stepniak. Őt óhajtottam volna fölkeresni. A rendőrségnél azonban, ahol bejelentő hivatalt kerestem, kinevettek s megmagyarázták, hogy Angliában bejelentő hivatal nincs, mert ezt az intézményt ott a személyes szabadság korlátozásának tekintik. A postához utasították, ahol azt a tanácsot adták: adjak föl levelet Stepniaknak egyszerűen Londonba címelve, a címzett a levelet okvetlenül megkapja és ha érintkezni akar velem, majd válaszol. Így történt. Másnap udvarias levélben írta Stepniak, hogy keressem fel őt a Belford Park 25. szám alatt. Ott fogadtam először, igen meglepett egészen Munkási Mihályhoz hasonlító arca és termete. Innen kezdve sűrűn érintkeztünk egymással.

Stepniak csak mint nihilista író nevezetes? Vagy aktív részt is vett a nihilisták mozgalmában.

— Stepnak mint forradalmi író világhírű. Oroszországban tartózkodása idején azonban aktív szerepet is játszott. Többek közt ő volt az, aki 1880-ban Szentpétervár legelőkelőbb utczáján fényes nappal leszurta Metzenzoff tábornokot, a hírhedt 13. osztály (a politikai titkos rendőrség) főnökét, aki szörnyet halt. Stepniak a tett elkövetése után beugrott kabriolejtébe, kis kocsijába, amely elé tüzes ukrainai peripa volt fogva. Megmenekült és Genfben telepedett le, ahonnan azonban rövid idő múlva Londonba kellett menekülnie. Itt állandó menedéket kapott s megalapította főnnebb említett nyomdáját, amelynek segítségével azóta egész Oroszországot állandóan elárasztja forradalmi iratokkal.

— Mennyi ideig állt összeköttetésben a londoni nihilistákkal?

— Félésztendeig, vagyis londoni tartózkodásom egész ideje alatt Stepniak révén, akit naponként meglátogattam, személyesen megismerkedtem a nihilizmus Londonban élő fejeivel, névszerint Kropotkin Péter herczeggel, aki II. Sándor czár és a jelenlegi Miklós czár nagybátyja s aki nem egyszer mosolyogva jegyezte meg, hogy neki nagyobb jogosultsága volna az orosz trónra, mint a mostani háznak, mert ő a Rurik ivadéka, míg a mostani uralkodóház, a Romanov német származású; továbbé Tserkezoff herczeggel, Szauszules Verával, aki Trepov tábornokot audenczián jelölte, de az esküdtszék felmentő verdiktet hozott, Zook Viliam tanárral, Goldburg íróval, akinek akkor része volt II. Sándor czár megöletésében és még számos más nevezetességgel.

— Jelenleg is összeköttetésben áll ön a nihilistákkal?

— Igen.

— A legújabb pétervári merényletet a nihilisták vagy a finnek művének tartja-e?

— Határozottan a nihilisták műve ez. A nihilista konvencionális elnevezés alatt tudniillik nem csupán az oroszokat értjük, hanem mindazokat a szabadgondolkodó és szabadsággravagyó elnyomottakat, akik az orosz járom alatt nyögnek, legyenek azok finnek, örmények, oroszok vagy kisorosok. Azért tartom pedig a pétervári esetet a nihilisták művének, mert az utóbbi időkben az ő körükből nyert értesüléseim joggal erre vallanak.

— Reméli-e, hogy a merényletről és előzményeiről részleteket fog megtudni?

— Nem. Mert az orosz nihilista-szervezet oly előrevigyázó és óvatos, hogy

minden elkövetett merénylet után megszünteti összes levelezéseit, nehogy valamely irat a hatóság kezébe jusson s a szabadon mozgó elvtársak ezen a nyomon szüntén a hatóság körmei közé kerüljenek.

— Ha jól láttam: azon a levélen, melyet az előbb a zsebéből kivett, londoni postabélyeg van?

— Erről nem nyilatkozhatom. S kérem, erről bővebben ne írjon.

— Miért dobta a merénylő a bombát a kocsi alá?

— Mert a bomba oly módon van konstruálva, hogy csak akkor robban fel, ha szilárd tárgyhoz, például a kövezetbe ütközik. A nihilisták bombái ugyanis nem dinamittal, hanem nitrogliczerinnel vannak töltve, amely robbanóanyag már csekélyebb mérvű rázkódásnál is explodál, míg a dinamit csak erős szikra, például villanyszikra vagy erős gyutaes behatása folytán robban föl.

A beszélgetés többi részének közlésére nem nyertünk felhatalmazást.

CSARNOK.

A kötél.

Írta: **Móra István.**

2

II.

Majd visszahőkölt, majd megtántorodott, mikor odaért a pitvarajtóba. Csak látja ám, hogy ketten vannak a konyhán; csak látja ám, hogy az a keszegebbik az ő menyecske leánya: félesztendeje felesége Antóczi Antalnak. És rí a menyecske is, rí az anyja is.

Neki kell megszólalni:

— Hát tihozzátok mi ütött? Hát téged mi szél hord erre sötét este az urad nélkül?...

Az édesanyja kezdett felelni:

— Ne sancsolja az én gyermekemet senki, ne ölje, ne gyilkolja.

A menyecske is megszólalt:

— De hisz, édes szülém, nem bántott.

Harmos János leakasztotta a laposfenekű konyhalámpát, bevitte a házba:

— Gyertek be... De mind a ketten begyertek a házba. Ne fűleljen itt rátok kutya, macska, szomszéd, bőregér, mikor a szegyeteket szapuljátok.

S hogy letelepedtek a viaszkosváznas asztal körül, kérdezte Harmos János a lányát:

— Hadd értsem hát én is, mi a csuda ütött hozzátok? Azt már értem, leányom, hogy belopózkodtál, mer' a kutya nem bántanak. Hát eztán csakugyan becsukom este az ajtót, mert aki jó járathban van: kopogtasson az ablakon, s mondja meg, kicsoda s mi járathban van, ugyis szót értünk vele. De te kilappangtál a kazlak közé, még beszökhetsz anyádhoz. Csupa szalmatörsek a kendőd, csak vesd le.

A menyecske leoldotta a kendőt s felelt helyette addig is az anyja:

— Kutya ember a ked veje, ked bízattatta hozzá a lányát.

— Hát téged én hozzám ki erőltett? Azonban te most ne beszélj, gyere, te, leányom, de ne sivalkodj, hanem ugy szavalj, hogy engem meg ne haragits. — Hogy is kaptatok össze?

Az öreg asszony kiment a konyhába ríni. A fiatal pedig vallott:

— Csak ked meg ne haragudjon.

— Tovább, fiam, tovább. Az apanya sose haragszik.

— Egy kis vajat köpültem a pitarban, mikor az uram odahajított egy bornyukötelet a saroglyára, mert ujat kötött a bornyu nyakára, hogy vigyázzak csak arra a rossz kötélre. Köllbet az még.

— A kötél mindig köll. Csak szólj gyerekem.

A menyecske mindig ríva fakadt.

— Az a hitvány kötél meg szőreszálán elve zett.

— Hát aztán?

— Azért szidta az uram az apám, anyám istentagadóját. Hogy ellopattam, hogy elvitte valami csavargó, valami drótos, valami cigány.

A pitarból bejött a gazdasszony, immár magát kisírván. Ellenben ő folytatta a lánya pervédelmét:

— Adtam én a gyermekemmel dunát, derékaljat, hat vánkost, adtam árikotmot, mindent adtam, aztán most egy redves kötélért vesz össze a ked veje az én leányommal...

Az ember mást felelt s másnak.

— Te, leányom, ugye nem is ettél még?

A szökevény ráborult az asztalra, onnan csóválta a fejét:

— Nem mék vissza, nem mék vissza, ne szidja az én apám-anyám mindenit...

Harmos János fölkel az asztaltól:

— Tessék kimenni, tessék enni, tessék lefeküdni.

Aztán maga is kiment s egyenest az istállóba ment. A béres fölriadt:

— Mit parancsol ked? Almomban megismertem a lépésit kednek.

— Van-e a jószágnak mit enni?

— Ha masinát nem vétkeled ked gyujtani, nézze meg ked a jószágot gertyával... Én valamennyinek a harapását, horkantását ösmerem sütétben is, — hallgatódzon ked csak: — eszik-e?... Ne, Sárga, ne! Ez meg nyilván megértette kendet, vagy fűmag ment az orrába...

— Hát jól van fiam, csak most azt mondd meg, tudsz-e a szemednek parancsolni?

— Hogyne tudnék, ha dolgot érzek a fejem alatt.

— No: hajnalban hamarabb felkélés, mint a fecske: esendesen kihuzod a fészerből a kis sárga kocsit.

— Értem; piacra menünk.

— Te sehova se mégy, csak kend meg jól azt a kocsit, vess a derékba takarmányt...

— Ülésnek?

— Fenének; hanem hogy anélkül ne menjünk a szomszédba se.

— Mit parancsol ked még?

— A féderes ülést tedd a kasülés helyett; a szerszámot kikészíted, — aztán alhatsz, még itatni nem köll.

— Hátha most elvégezném, amit ked parancsolt?

— Akkor én csak a lovakat akasztom rúd mellé, a Bársonyt meg a Bogárt. Ott itatok májd, ahova mék.

A béres lerugta magáról a subát, korezba igazította az inge derekát, kalapot tett a fejére.

— Mék no.

— Csak ne botramoskodj nagyon, ne

csikorgasd a kerekeket, ne szidd a háját, ne zörgesd a szerszámot.

Ásítva felelt a béres:

— Ejnye no, mintha nem e-zem se volna, ugy beszól ked... Menjen ked be, mert megfázik...

(Folyt. köv.)

Még augusztus hó 20-ig!

Szönyegraktárunk athelyezése miatt az összes ott lévő árukat leszállítottuk.

Különös olcsó alkalmivétel képen ajánlunk:

Több száz drb. szönyegmaradékot főáron.

Visszamaradt függönyöket főáron.

Butorszövet maradványokat főáron.

Egyes ág- és asztalterítőket főáron.

Visszamaradt valódi Smyrna szönyegeket főáron.

Bosznay J. és Társa

szönyegháza, Kossuth-utca 11.

Még augusztus hó 20-ig!

Pénztárosné

kerestetik a Margit fürdő intézet részére, azonnali belépes mellett. Szükséges 100 korona biztosíték és a németnyelv ismerete. Jelentkezhetni a fürdő irodájában.

Takarmányhiány

miatt étessük a

„MELASSIT“ erőtakarmányt

a Selypi cukor-gyár gyártmánya jobb, olcsóbb és kiadósabb, mint

tengeri, zab, korpa stb.

kapható:

Deutsch Albert és Fia
fűszerkereskedésében.

Apró hirdetések.

Díja 10 szögig 40 fillér, minden további szög 4 fillér vastagabb betűkkel nyomtatott szög 4 kr. fillér.

A HOMOKKERT 230. számú, 210 négyszögű szőlő két lakóházzal, kedvező feltételek mellett eladó — Értekezhetni Juhász Imrénél. Homokkert 230. szám

Nyvalyatorés!

Ki nyvalyatorés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad. hattyú gyógyszerár-tal. Majna Frankfurt.

8791 és 8774 sz.

1904

Árverési hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város tanácsa a város tulajdonát képező ugynevezett Csak akázó tó és a vele kapcsolatos 2 földterület birtokjainak bérbeadására és a földterületnek bérbeadása végett a pályán folytatott újabb árverést tűz ki melynek időpontjától 1904 szeptember hó 10-én délután 9 óráig állapítja meg. Az árverés a városház nagytermében fog megtartani.

Árverésről szólódekózkod az árverési hirdetéseket a város számvevőségénél, a határozatok a tisztviselőknél megtekinthetők.

Debreczen, 1904. évi július 14-én

A városi tanács.

A legelősebb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utoda
uri és női-divat
cipőraktár cég
Piac-
és Szent-Anna-utca
sarkán.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy

Szabó Lajos fiai urak

Szent-Annai szőlőtelepének

„asztali-bor“

termését megszereztem és a fehér literjét 30 krajczárért, a verest 40 krajczárért árusítom.

Halk liter vételénél engedmény. Állandó raktár különböző hegyi és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

A ki
olcsón, jól, praktikusán és modernül
építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21.

Templomok, városi lakóházak kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonírozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsön előnyösen eszközöl ki. — Biztos sikeres előkészít a kőműves, kőfaragó és acémesteri vizsgára. — Építő mesteroknak olcsón készíti terveiket, költségvetést.

Félix gyógyfürdő.

Nagyváradtól délre 7 kilométer távolságban, 140 méterre a tenger színe fölött, nagykiterjedésű tölgy erdősegtől borított hegyekkel környezett csendes völgyben, a nagyváradi-belényesi vasút és országút mentén fekszik. Hétszáz (7) szállodájában 165 szoba van, minden igényeket kielégítő módon s a folyó évben teljesen ujonnan berendezve, nyolcz tükör és tiz kádfürdővel felszerelt fürdőházaigy a szállodákkal, mint a gyógy- és étteremmel együtt és télen fűtött folyosókkal vannak összekötve — 49 C. fokú hőforrásának vízbővege páratlanul áll Európában, napi mennyisége 17 millió liter. Természetes izap, vásártelki moór, szénsavas, sós, jódos, szikes s bármely másnemű kombinált fürdő rendelkezésre áll! A kénsavas sókban gazdag és kénhidrogént is tartalmazó hév víz különösen javallt fürdő alakjában: Cautos és közvényez bántalmaknál, izületi gyuladásoknál, csonttörések és fízamodások után, idegzsábáknál (pl. snyas) némely borbajoknál, gövély és angolkórúknál, idült fekélyeknél és sebesülések után maradt tapadó hegeknek, női betegségeknek, idült méh és petefészek gyuladások, méhhuurut medence, belső sejtiszóveibeli és izzadmányoknál, idült ve elobná (Bright kor) stb. Ivógyógyászat alakjában pedig: idült gyomorbántalmaknál, mákacs székrekedésnél, ve-ekővésnél, a máj és epehólyag betegségeknek (sárgaság epokövek) és cukorbetegségnek. A fürdő orvosai **dr. Matolay Károly** operatur, nőgyógyász, volt kórházi igazgató főorvos, ki május—szeptemberig a fürdőtelepen, télen pedig Nagyváradon lakik s telefon hívásra télen is bármikor megjelenik a fürdőtelepen. Nyáron naponta 16, télen 4 vonat közlekedik. Forgalom: 6500 fürdővendég 30 ezer kiránduló. A fürdő tulajdonosa a jászvári premontrai rend és a fürdő bérlelője Komzsk Alajos negyköltséggel a folyó évben mindent újjalakítottak s mindent ujonnan a legelegánsabban rendezték be.

Téli kúra penzionnal.

Áz általam leggondosabban összeállított s tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerárumban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., egy nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel adatik.

TÓTH BÉLA

gyógytár és illatszerraktára Debreczenben (Tisza palota)

Debreczen, nyomtatott a városi könyvnyomdájában. 1904.